

ขอบเขตการใช้กฎหมายอาญา

อาจารย์เจริญชัย อัครพิริยอนันต์

รองเลขาธิการศาลฎีกา

หลักดินแดน (มาตรา ๔-๖)

- **มาตรา ๔**
 - ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมาย
 - การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร
 - “ราชอาณาจักร” หมายถึงพื้นดินในเขตแดนประเทศไทย เขตน่านน้ำซึ่งอำนาจอธิปไตยของไทยคลุมถึง (๑๒ ไมล์ทะเล หรือประมาณ ๒๒ กิโลเมตร ตามพระบรมราชโองการกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขต โดยไม่รวมถึงไหล่ทวีป) ห้วงอากาศเหนือพื้นดินและพื้นน้ำ **แต่ไม่รวมถึงสถานทูตไทยในต่างประเทศ**
 - หากมีการกระทำความผิดในราชอาณาจักรแล้วก็ต้องรับโทษในราชอาณาจักรโดยไม่ คำนึงว่าผู้กระทำให้เป็นคนสัญชาติใด

- เครื่องไทยหรืออากาศยานไทยตามวรรคสอง ต้องอยู่นอกราชอาณาจักร หากความผิดเกิดขึ้นในขณะที่เครื่องไทยหรืออากาศยานไทยอยู่ในราชอาณาจักร ต้องปรับเข้าวรรคหนึ่ง
- ตัวอย่าง
 - นายแดงนำเรือประมงที่จดทะเบียนในประเทศไทยออกไปจับปลาในทะเลในน่านน้ำของประเทศสหภาพเมียนมาร์ ขณะเรือแล่นอยู่ในน่านน้ำของประเทศดังกล่าว นายแดงกับพวกใช้ท่อนเหล็กเป็นอาวุธตีและใช้อาวุธปืนยิงนายขาว และโยนศพนายขาวทิ้งทะเล ดังนี้สามารถลงโทษนายแดงกับพวกฐานฆ่าผู้อื่นในราชอาณาจักรได้
 - พ. ๘๓๓/๒๕๔๗ ขณะที่เจ้าพนักงานตรวจค้นพบยาเสพติดให้โทษ จำเลยลงจากเครื่องบินมาอยู่ในอาคารผู้โดยสารของท่าอากาศยานกรุงเทพ เพื่อจะไปขึ้นเครื่องบินอีกลำหนึ่ง จำเลยจึงเข้ามาในราชอาณาจักรไทยแล้ว เมื่อจำเลยมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งตามกฎหมายไทยบัญญัติว่าเป็นความผิด จำเลยจึงเป็นผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมายไทยตาม ป.อ. มาตรา ๔

- การกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือที่ถือว่ากระทำในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ ไม่หมายรวมถึงผลกระทกระทำ
- คำถาม
 - นายเอและนายบีทะเลาะวิวาทกันที่ท่าเรือในประเทศเวียดนาม นายเอใช้ปืนยิงนายบี กระสุนไม่ถูกนายบี แต่พลาดไปถูกนายแดงซึ่งอยู่ในเรือไทยขณะจอดเทียบท่า ทำให้นายแดงถึงแก่ความตาย นายเอถูกดำเนินคดีและศาลในประเทศเวียดนามพิพากษาลงโทษ นายเอได้รับโทษและพ้นโทษแล้ว ต่อมานายเอเดินทางเข้ามาในประเทศไทย หากนางดำซึ่งเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายแดงร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับนายเอ นายเอจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

คำตอบ

- การที่นายเอใช้ปืนยิงนายบีที่ท่าเรือของประเทศเวียดนาม เป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร แม้ผลจะเกิดแก่นายแดงซึ่งอยู่ในเรือไทยโดยพลาด อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๖๐ ก็ไม่ถือว่านายเอกระทำความผิดในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคสอง
- การที่นายเอกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรโดยมีนายแดงซึ่งถูกยิงตายโดยพลาดเป็นคนไทย เมื่อเป็นความผิดต่อชีวิต นายเอจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๘ (ข) (๔) แต่นายเอถูกดำเนินคดีและศาลในประเทศเวียดนามพิพากษาลงโทษ ซึ่งนายเอได้รับโทษตามคำพิพากษานั้นพ้นโทษแล้ว จึงลงโทษนายเอในราชอาณาจักรไม่ได้ตามมาตรา ๑๐(๒) นางคำซึ่งเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายแดงจะร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายเอไม่ได้

• ในกรณีที่มีการกระทำความผิดส่วนหนึ่งส่วนใดเกิดขึ้นในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ก็น่าจะถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทยด้วย

ตัวอย่าง

- (๑) คนญี่ปุ่นยืนอยู่ที่ลานจอดเครื่องบินที่ประเทศญี่ปุ่น ใช้ปืนยิงคนเกาหลีซึ่งอยู่ในอากาศยานไทย ถือได้ว่ามีการกระทำความผิดส่วนหนึ่งส่วนใดในอากาศยานไทย ต้องด้วยมาตรา ๔ วรรคสอง
- (๒) คนอังกฤษต้องการลักกระเป๋าสตางค์ของคนอเมริกา ขณะที่ทั้งสองอยู่ที่ห้องพัสดุโดยสารขาออกที่สนามบินฮีทโธรว์ในกรุงลอนดอน คนอังกฤษให้คนอเมริกันกินขนมผสมยาเสพติด เมื่อคนอเมริกันกินจนหมดแล้ว ทั้งคู่ได้เดินขึ้นเครื่องบินไทยเพื่อมากรุงเทพฯ ยาเสพติดออกฤทธิ์เมื่อเครื่องบินแล่นอยู่เหนือประเทศอังกฤษ คนอังกฤษจึงลักเอากระเป๋าสตางค์ของคนอเมริกันได้ เช่นนี้ต้องถือว่าคนอังกฤษกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ในอากาศยานไทยด้วย
- (๓) แดงต้องการฆ่าดำจึงมอบขนมผสมยาพิษให้ดำที่ท่าอากาศยานฮีทโธรว์ในกรุงลอนดอน **แต่ดำกินขนมมันนั้นในอากาศยานไทย** กรณีนี้ต้องถือว่าความผิดฐานฆ่าคนตายเกิดในอากาศยานไทย (แต่ถ้าดำกินขนมมันนั้นขณะอยู่ในท่าอากาศยานประเทศอังกฤษ โดยแดงทราบดีว่ายาพิษจะออกฤทธิ์เมื่ออยู่ในอากาศยานไทยและดำตายในอากาศยานไทยขณะแล่นอยู่เหนือน่านฟ้าฮ่องกง ดังนั้นความตายเป็นแต่เพียงผลแห่งการกระทำความผิด ไม่เข้ามาตรา ๔ วรรคสอง)

• มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

• ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำการประสงคิให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักรหรือยอมเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

• ตัวอย่าง

- (๑) แดงและดำนั่งรถทัวร์จากประเทศมาเลเซียมาเที่ยวไทย ขณะรถอยู่ในมาเลเซีย แดงหลอกให้ดำกินขนมผสมยาสลบเพื่อต้องการขโมยนาฬิกาของดำ เมื่อรถทัวร์เข้ามาในประเทศไทย ดำหมดสติ แดงปลดนาฬิกาและเอามาเป็นของตน แดงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ สามารถลงโทษแดงในราชอาณาจักรได้ตามมาตรา ๕ วรรคแรก
- (๒) แดงคนลาว ยืนอยู่ฝั่งลาว ใช้ปืนยิงดำที่ดำคนเมียนมาร์ซึ่งอยู่ฝั่งไทย กระสุนถูกดำ ไม่ว่าดำจะตายหรือไม่ ก็ถือว่ามีการกระทำส่วนหนึ่งส่วนใดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรแล้ว แต่หากแดงเพียงแต่เล็งจ้องปืนจะยิงดำ แล้วถูกตำรวจลาวจับกุมได้เสียก่อน หากแดงเข้ามาในประเทศไทย จะลงโทษแดงฐานพยายามฆ่าดำต้องอาศัยมาตรา ๕ วรรคสอง ไม่ใช่วรรคแรก

• (๓) แดงอยู่ฝั่งลาว ใช้ปืนยิงดำซึ่งเป็นคนไทยที่อยู่ฝั่งลาวเช่นกัน **โดยแดงประสงค์ให้ดำมตายที่ฝั่งไทย** โดยรู้ว่าดำจะต้องมารักษาบาดแผลที่โรงพยาบาลซึ่งอยู่ฝั่งไทย และตายที่ฝั่งไทย หากดำถูกยิงแล้วและเข้ามารักษาตัวที่โรงพยาบาลในฝั่งไทย**และตายในฝั่งไทย** เช่นนี้ เป็นกรณีตาม**มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง**

• (๔) ตามตัวอย่างที่ (๓) **หากดำถูกยิงจากฝั่งลาวแล้วมารักษาตัวที่โรงพยาบาลในฝั่งไทย หากดำไม่ตาย** เพราะแพทย์ช่วยชีวิตดำไว้ได้ เช่นนี้ การที่ลงโทษแดงจะต้องอาศัย**มาตรา ๕ วรรคสอง** ไม่ใช่วรรคหนึ่ง เพราะผลคือความตายไม่ได้เกิดในราชอาณาจักร

• (๕) นาย ก. ให้สัมภาษณ์นักข่าวที่ประเทศพม่าอันเป็นการหมิ่นประมาทต่อ นาย ข. ซึ่งอยู่ในประเทศไทย ความผิดฐานหมิ่นประมาทถือว่าเป็นความผิดสำเร็จเมื่อนักข่าวซึ่งเป็นบุคคลที่สามทราบข้อความแล้ว กรณีนี้ไม่ต้องด้วยมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง **เพราะความผิดตามมาตรา ๓๒๖ ฐานหมิ่นประมาทไม่ใช่ความผิดที่มีผลเกิดขึ้นต่างหากจากการกระทำ** ข้อความที่ว่า “โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ไม่ใช่ ผลของการกระทำ

- **ฎ. ๗๑๔๒/๒๕๖๒** ความผิดฐานพรางผู้เยาว์ไปเพื่อการอนาจารเป็นความผิดนับแต่จำเลยทั้งสองกับพวกเริ่มพรางผู้เสียหายที่ ๑ ขณะที่ผู้เสียหายที่ ๑ อยู่ในราชอาณาจักร และเป็นความผิดต่อเนื่องติดต่อกันตลอดมาในท้องที่ต่าง ๆ หลายท้องที่ตลอดเวลาที่จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันพรางผู้เสียหายที่ ๑ เข้ามาในราชอาณาจักรและหนองเหนียวก็ขังผู้เสียหายที่ ๑ ไว้เพื่อการค้าประเวณีที่จังหวัดตราด ถือได้ว่าความผิดดังกล่าวเป็นความผิดต่อเนื่องเกิดขึ้นหลายท้องที่ทั้งนอกราชอาณาจักรและในราชอาณาจักร โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา
- **ฎ. ๖๕๙๓/๒๕๕๙** จำเลยพุดให้สัมภาษณ์นักข่าวที่ประเทศพม่า (เมียนมาร์) ใส่ความผู้เสียหาย โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง อันเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 แต่ความผิดดังกล่าวไม่ใช่ความผิดที่มีผลเกิดขึ้นต่างหากจากการกระทำ เมื่อจำเลยพุดให้สัมภาษณ์นักข่าว การกระทำของจำเลยที่โจทก์กล่าวอ้างว่าเป็นความผิดย่อมสำเร็จ เมื่อนักข่าวซึ่งเป็นบุคคลที่สามทราบข้อความแล้ว โดยคนที่ถูกหมิ่นประมาทไม่ต้องรู้วาทนเองถูกหมิ่นประมาท **สำหรับข้อที่ว่าโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังนั้น เป็นพฤติการณ์ประกอบกระทำ ไม่ใช่ผลของการกระทำ** จึงไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 5 วรรคแรก ที่บัญญัติว่า ความผิดใดที่การกระทำแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักร โดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักรหรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร เมื่อโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และไม่ใช้กรณีกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญาถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ผู้กระทำความผิดจึงไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักร โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้

มาตรา ๕ วรรคสอง

- ในกรณีเตรียมการ หรือพยายามกระทำการใด ซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้นเป็นความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่าการเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร
- การเตรียมการที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด
 - (๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ (มาตรา ๑๐๗-๑๑๐)
 - (๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรด้วยการเตรียมการหรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏ หรือยุยงราษฎรให้ เป็นกบฏหรือรู้ว่ามีผู้จะเป็นกบฏแล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ (มาตรา ๑๑๔)
 - (๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร คือ การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดตั้งแต่มาตรา ๑๑๙ ถึงมาตรา ๑๒๗ (มาตรา ๑๒๘)
 - (๔) การเตรียมวางเพลิงเผาทรัพย์ (มาตรา ๒๑๙)

- **ฎ. ๕๔๔๕/๒๕๕๒** จำเลยลอยเรือเพื่อให้เรือลำอื่นที่ชักธงชาติไทยมารับช่วงน้ำมัน (น้ำมันที่ไม่ได้เสียภาษี) ไปจำหน่ายแก่เรือประมงอีกทอดหนึ่ง แม้เหตุเกิดที่นอกราชอาณาจักรแต่เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมจะให้เห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร เพราะเรือที่รับช่วงน้ำมันจะต้องนำน้ำมันของกลางไปจำหน่ายให้แก่เรือประมงที่ทำการประมงในทะเลอาณาเขตซึ่งอยู่ในเขตราชอาณาจักรไทย การกระทำของจำเลยจึงอยู่ในชั้นพยายามตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค 8 วินิจฉัย กรณีต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 5 วรรคสอง (จำเลยต้องรับผิดชอบร่วมกันพยายามนำของที่ยังไม่ได้เสียภาษีและยังมีได้ผ่านด่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในราชอาณาจักร)
- แม้มีการกระทำนอกราชอาณาจักรแต่ผู้กระทำความผิดให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือให้เห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักร ก็เป็นเรื่องของมาตรา ๕ วรรคแรก
- ตัวอย่าง
- (๑) แดงต้องการฆ่าดำ ขณะที่ยังคู่อยู่ที่ประเทศลาว **แดงรู้ว่าดำจะเข้ามาในประเทศไทย** แดงให้ชนมผลสมยาพิษแก่ดำโดยผู้ว่ายาพิษจะออกฤทธิ์เมื่อดำเข้ามาในประเทศไทยแล้ว **ดำกินยาพิษแล้วเดินทางเข้ามาในประเทศไทย** ดำตาย เป็น **กรณีของมาตรา ๕ วรรคแรก แต่ดำแดงถูกจับกุมเสียก่อน เป็นกรณีของมาตรา ๕ วรรคสอง**

- (๒) แดงยื่นอยู่ฝั่งไทยถึงปีนจะยิงดำซึ่งยื่นอยู่ฝั่งลาว **แดงถูกตำรวจไทยจับได้เสียก่อนที่จะมีโอกาสลั่นไกปืน** ดังนี้ ลงโทษแดงฐานพยายามฆ่าดำตามมาตรา ๒๔๔, ๘๐ ในประเทศไทยได้ โดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคแรก
- หากเป็นการเตรียมในราชอาณาจักรเพื่อกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร การเตรียมนั้นจะลงโทษในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อ (๑) การเตรียมนั้นมีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และ (๒) ความผิดที่จะกระทำนอกราชอาณาจักรนั้นสามารถลงโทษในราชอาณาจักรได้
- ตัวอย่าง
- ดำคนไทยเตรียมในประเทศไทยเพื่อวางเพลิงเผาบ้านของแดงซึ่งเป็นคนมาเลเซียในประเทศมาเลเซีย หากมีการเผาบ้านของแดง และแดงร้องขอให้ลงโทษ ก็สามารถลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๔ โดยอาศัยมาตรา ๘(ก)(๑) แต่หากดำเพียงเตรียมในประเทศไทยแล้วถูกจับกุมเสียก่อน ก็ลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๕ **โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง**
- แต่หากดำและแดงต่างเป็นคนมาเลเซีย เช่นนี้จะลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๕ ในศาลไทยไม่ได้เพราะหากดำเผาบ้านของแดงในมาเลเซียจริงก็ไม่สามารถลงโทษดำได้เพราะไม่เข้าเงื่อนไขมาตรา ๘ เนื่องจากไม่มีคนไทยเข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้น เมื่อความผิดสำเร็จในมาเลเซียยังลงโทษดำในศาลไทยไม่ได้ เพียงแต่ดำเตรียมในประเทศไทยเท่านั้น ก็ไม่น่าจะลงโทษดำตามมาตรา ๒๑๕ ในศาลไทยได้

• **มาตรา ๖**

• ความผิดที่ได้กระทำในราชอาณาจักร หรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร แม้การกระทำของผู้เป็น
ตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุน หรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน
หรือผู้ใช้ให้กระทำได้กระทำในราชอาณาจักร

• **ตัวอย่าง**

• (๑) แดงคนญี่ปุ่นอยู่ในมาเลเซีย จ้างดำคนเกาหลีให้มาฆ่าเชียวคนมาเลเซียในไทย หากดำฆ่าเชียวตายในไทย ถือว่าแดงเป็น
ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนตัวการ หากดำถูกลงโทษตามมาตรา ๒๘๙(๔) โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคแรก ก็ลงโทษแดงผู้ใช้ตาม
มาตรา ๒๘๙(๔) ประกอบมาตรา ๘๔ โดยอาศัยมาตรา ๖ แม้ว่าแดงจะใช้ดำในขณะอยู่ในมาเลเซียก็ตาม (ข้อสังเกตเรื่องนี้เป็น
ตัวละครทั้งหมดเป็นคนต่างชาติทั้งสิ้น หากดูตามมาตรา ๘ แล้วไม่น่าจะลงโทษในราชอาณาจักรได้ แต่เนื่องจากเป็นความผิดที่
เกิดในราชอาณาจักรอันเป็นหลักดินแดน จึงลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกิดในราชอาณาจักรได้ตามมาตรา ๔ ส่วนการใช้ที่เกิดนอก
ราชอาณาจักรก็ลงโทษโดยอาศัยมาตรา ๖)

• (๒) แดงและดำอยู่ที่ประเทศลาว แดงใช้ดำให้ยิงชาวซึ่งยืนอยู่ฝั่งไทย **ดำซึ่งยืนอยู่ฝั่งลาวยิงปืนจ้องมาที่ขาว ดำถูกตำรวจ
ลาวจับได้เสียก่อน** เช่นนี้ดำมีความผิดฐานพยายามฆ่าขาว แม้เป็นการพยายามกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร แต่
มาตรา ๕ วรรคสองให้**ถือว่าเป็นการพยายามกระทำความผิดในราชอาณาจักร** หากดำเข้ามาในราชอาณาจักรสามารถ
ลงโทษดำได้โดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคสอง ส่วนแดงผู้ใช้ก็มีความผิดฐานพยายามฆ่าขาวด้วยตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง หาก
แดงเข้ามาในราชอาณาจักร สามารถลงโทษแดงได้โดยอาศัยมาตรา ๖ **เพราะความผิดที่แดงใช้ดำนั้นถือว่าได้กระทำใน
ราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ วรรคสอง**

• แต่หากดำซึ่งยืนอยู่ฝั่งประเทศลาวยิงปืนมาที่ขาวแล้วกระสุนถูกขาว ขาวตาย หรือขาวไม่ตาย เพราะแพทย์ช่วยได้ทัน หรือขาว
หลบกระสุนทัน เช่นนี้ ดำต้องรับผิดโดยอาศัยมาตรา ๕ วรรคแรก (เพราะมีการกระทำส่วนหนึ่งส่วนใดในราชอาณาจักรแล้ว)
ส่วนแดงผู้ใช้ยังคงต้องรับผิดโดยอาศัยมาตรา ๖

• (๓) ชาวให้แดงยิงปืนในเขตกัมพูชาเพื่อแดงจะได้เข้ามาใช้ยิงดำในเขตไทย แดงใช้ปืนของขาวยิงดำตายในเขตไทย แดงผิด
มาตรา ๒๘๙(๔) โดยมีขาวเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา ๒๘๙(๔) ประกอบมาตรา ๘๖ ลงโทษแดงโดยอาศัยมาตรา ๔ วรรค
หนึ่งและลงโทษขาวโดยอาศัยมาตรา ๖

- หากไม่มีการกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือไม่มีการกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ก็ไม่ใช่กรณีตามมาตรา ๖

- ตัวอย่าง

- (๑) แดงคนไทยและดำคนมาเลเซียอยู่ในมาเลเซีย แดงจ้างดำให้เข้ามาฆ่าชาวไทย ดำตกลงทำตาม เมื่อดำพบชาวไทย **ดำเกิดความสงสัยจึงเปลี่ยนใจไม่กระทำความผิดใด ๆ** ต่อมา หากแดงเข้ามาในประเทศไทย จะลงโทษแดงหนึ่งในสามของโทษตามมาตรา ๒๘๙ ในฐานะที่แดงเป็นผู้ใช้ตามมาตรา ๘๔ วรรคสองโดยอาศัยมาตรา ๖ ไม่ได้
- (๒) ชาวอยู่ที่กัมพูชาใช้แดงให้ยิงดำในเขตไทย หรือให้ยิงดำในเรือไทยที่จอดอยู่ท่าเรือกัมพูชา **แต่ยังมีพื้นที่แดงจะยิงดำก็ถูกตำรวจที่กัมพูชาสืบทราบแผนการมาก่อนจึงได้จับกุมแดงก่อนที่แดงจะลงมือยิงดำ** ดังนั้นแม้ขาวซึ่งเป็นผู้ใช้จะต้องระวางโทษหนึ่งในสาม แต่เนื่องจากความผิดที่แดงถูกใช้ยังมีได้กระทำลง จึงยังไม่มีการกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่ากระทำในราชอาณาจักร จึงลงโทษขาวฐานเป็นผู้ใช้ตาม ป.อ.มาตรา ๘๔ วรรคสองโดยอาศัยมาตรา ๖ ไม่ได้

- (๓) แดงคนไทยซึ่งอยู่ในประเทศไทย ได้ใช้นายดำคนไทยซึ่งอยู่ในประเทศลาวให้ห่มนุ่งประมาทนายชาวคนไทยในประเทศลาว นายดำกระทำการห่มนุ่งประมาทนายชาวในประเทศลาวตามที่ใช้ ดังนี้ หากนายขาวต้องการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายแดง และนายดำได้หรือไม่นั้น ให้พิจารณาว่าการห่มนุ่งประมาทได้กระทำนอกราชอาณาจักร และไม่มีผลเกิดขึ้นในราชอาณาจักร นายดำไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ วรรคแรก และเนื่องจากความผิดฐานห่มนุ่งประมาทตามมาตรา ๓๒๖ ไม่ใช่ความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) ถึง (๑๓) จึงลงโทษนายดำในราชอาณาจักรตามมาตรา ๘ ไม่ได้ นายขาวจึงไม่อาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นายนายดำในราชอาณาจักรได้ ส่วนนายแดงนั้นเมื่อปรากฏว่าความผิดฐานห่มนุ่งประมาทไม่ได้กระทำในราชอาณาจักร นายดำไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ และมาตรา ๘ นายแดงจึงไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๖

- ในกรณีที่เป็นการกระทำร่วมกัน หรือให้ หรือสนับสนุน ซึ่งกระทำในราชอาณาจักร เพื่อให้มีการกระทำความผิดนอก ราชอาณาจักร เช่นนี้จะลงโทษด้วยการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนในราชอาณาจักรได้ก็ต่อเมื่อความผิดที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรนั้น สามารถลงโทษในราชอาณาจักรได้

• ตัวอย่าง

- แดงคนมาเลเซียอยู่ในไทย จำคุกคนไทยในไทยให้ไปทำร้ายร่างกายเหยื่อคนมาเลเซียในมาเลเซีย หากดำตกลงกระทำตาม และทำร้ายร่างกายนายเหยื่อในมาเลเซีย ถ้าดำเข้ามาในประเทศไทย ศาลลงโทษดำตามมาตรา ๒๙๖ ได้ หากรัฐบาล มาเลเซียหรือเขียวซึ่งเป็นผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษตามมาตรา ๘ (ก) อนุมาตรา ๕ เมื่อลงโทษดำในไทยได้ก็น่าจะลงโทษ แดงในฐานะเป็นผู้ใช้ตามมาตรา ๒๙๖ ประกอบมาตรา ๘๔ วรรคสามได้ เพราะความผิดที่แดงใช้ให้ดำกระทำนั้นสามารถ ลงโทษในประเทศไทยได้แล้ว **การลงโทษแดงใช้มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง**

หลักอำนาจลงโทษสากล

• **มาตรา ๗**

- ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้นอกราชอาณาจักรจะต้องได้รับโทษในราชอาณาจักร
 - (๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๙
 - (๑/๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕/๑ มาตรา ๑๓๕/๒ มาตรา ๑๓๕/๓ และ มาตรา ๑๓๕/๔
 - (๒) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๙ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๖๖(๓) และ (๔)
 - (๒ ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓
 - (๓) ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๙ และความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๓๔๐ ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

- ความผิดตามมาตรา ๗ (๑)-(๓) เป็นกรณีที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ แม้การกระทำ ความผิดจะเกิดนอกราชอาณาจักรก็สมควรที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรได้ โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของผู้กระทำ และไม่ จำต้องมีการร้องขอให้ลงโทษ (ฎ.๖๕๑๖/๒๕๓๗)
- ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในทะเลหลวงตามมาตรา ๗ (๓) นี้ ต้องมิได้เกิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ซึ่งจะเป็นกรณีตาม มาตรา ๔ วรรคสอง เช่น มีการปล้นทรัพย์บนเรือที่จดทะเบียนในประเทศไทยขณะกำลังแล่นอยู่ในทะเลหลวง
- ตัวอย่าง
- นางเดือนคนไทยซึ่งเป็นนายหน้าหาหญิงไปค้าประเวณีที่ประเทศมาเลเซีย ได้ชักชวนให้นางดาวคนมาเลเซียไปค้าประเวณีที่ประเทศ ญี่ปุ่นด้วยความยินยอมของนางดาวเอง โดยนางเดือนจะเป็นธุระในเรื่องการเดินทางและจะได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทางคืนและค่า นายหน้าอีกจำนวนหนึ่งเป็นของตน ต่อมาประเทศญี่ปุ่นได้จับกุมนางดาวและสืบทราบว่านางเดือนอยู่ในประเทศไทยจึงขอให้รัฐบาลไทย ดำเนินการจับกุมและลงโทษนางเดือน ซึ่งต่อมานางเดือนถูกจับกุมได้ในประเทศไทย ดังนี้ จะเห็นได้ว่านางเดือนกระทำความผิดเกี่ยวกับ เพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๒ ซึ่งเป็นความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๗ (๒ ทวิ) นางเดือนจึงต้องรับโทษในราชอาณาจักรตาม มาตรา ๗ (แม้ทางการญี่ปุ่นจะร้องขอให้ลงโทษนางเดือนตามมาตรา ๔(ก) แต่ความผิดที่นางเดือนกระทำไม่ใช่ความผิดที่ระบุไว้ในวรรค สองของมาตรา ๔ ดังนั้นจึงไม่เข้ามาตรา ๔)

หลักบุคคล

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร คือ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดขึ้นตรยศต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๙ ถึงมาตรา ๒๒๓ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก และมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๗ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๓๔ ถึงมาตรา ๒๓๖ ทั้งนี้ เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๓๘

(ข) เว้นกรณีมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก หมายถึง หากทรัพย์ที่ระบุในมาตรา ๒๑๘ เกิดเพลิงไหม้ เป็นเพราะการกระทำ ความผิดตามมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก เช่นนี้ จะลงโทษตามมาตรา ๒๑๘ ในราชอาณาจักรไม่ได้)

(ข) เว้นกรณีมาตรา ๒๒๔ หมายถึง หากการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๗ , ๒๑๘, ๒๒๑, หรือมาตรา ๒๒๒ เกิดขึ้นและเป็นเหตุให้ก่นตายหรือรับอันตรายสาหัสโดยเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร จะลงโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองไม่ได้)

(๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖(๑) และ (๒) มาตรา ๒๖๘ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๙

(๒/๑) ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๑ ถึงมาตรา ๒๖๙/๗

(๒/๒) ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๙/๘ ถึงมาตรา ๒๖๙/๑๕

(๓) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๘๐ และมาตรา ๒๘๕ ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๒๗๖

(ไม่รวมความผิดตามมาตรา ๒๗๗ ด้วย ดังนั้น หากเด็กหญิงไทยอายุ ๑๔ ปี ยินยอมให้ชาวต่างชาติร่วมประเวณีนอกราชอาณาจักร อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๗๗ วรรคหนึ่ง ก็จะลงโทษผู้กระทำในราชอาณาจักรไม่ได้)

(๔) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐

(๕) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๘

(๖) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘

(๗) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ มาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา ๓๑๕ และมาตรา ๓๑๗ ถึงมาตรา ๓๒๐

(๘) ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖

(๙) ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๗ ถึงมาตรา ๓๔๐

(๑๐) ความผิดฐานฉ้อโกง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๖ และมาตรา ๓๔๗

(๑๑) ความผิดฐานขกขออก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๒ ถึงมาตรา ๓๕๔

(๑๒) ความผิดฐานรับขมโจร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๗

(๑๓) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๘ ถึงมาตรา ๓๖๐

- มาตรานี้ต้องมีคนไทยเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้เสียหาย และความผิดที่กระทำความผิดที่ระบุไว้ด้วย

ฎ. ๓๑๒/๒๕๕๘ ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ทำให้ปราศจากเสรีภาพเพื่อให้ผู้อื่นทำการค้าประเวณีตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๑๒ เป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่เกิดขึ้นในประเทศเดนมาร์ก นอกราชอาณาจักร จำเลยที่ ๓ ผู้กระทำความผิดเป็นคนไทยและผู้เสียหายทั้งสองได้ร้องขอให้ลงโทษ จำเลยที่ ๓ จะต้องรับโทษใน ราชอาณาจักรและศาลไทยจะลงโทษได้เฉพาะความผิดต่อเสรีภาพตามมาตรา ๓๐๙ และมาตรา ๓๑๐ ประกอบมาตรา ๘ ตาม ป.อ. เท่านั้น ศาลฎีกาต้องตีความกฎหมายทางอาญา โดยเคร่งครัด จะขยายความมาตรา ๘ ไปไกลกว่า กฎหมายอาญามี เจตนารมณ์ให้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษเฉพาะเรื่องอันมีโทษหนักขึ้นตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้า ประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๑๒ หาได้ไม่ และมาตรา ๑๒ นั้นเองไม่ได้บัญญัติว่า หากกระทำความผิดดังกล่าวไม่ว่า ภายในหรือนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษด้วย (เรื่องนี้จำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๒๘๓ เป็นเหตุระงับซึ่งหญิงโดยใช้ ฤบายหลอกลวงเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น)

- กรณีตามมาตรา ๘ (ก) ผู้เสียหายที่ร้องขอให้ลงโทษจะเป็นคนต่างชาติหรือเป็นคนไทยด้วยกันเองก็ได้ ส่วนกรณีตามมาตรา ๘ (ข) เนื่องจากผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว ผู้เสียหายจึงต้องเป็นรัฐบาลไทยหรือคนไทยเท่านั้น

ตัวอย่าง

- แดงคนมาเลเซียทำร้ายร่างกายค้าคนไทยในมาเลเซีย หากแดงและค้าเข้ามาในไทย ดำร้องขอให้ลงโทษแดงตามมาตรา ๒๙๕ โดยอาศัยมาตรา ๘ (ข)(๕) ได้ แต่หากนายแดงคนมาเลเซียหมิ่นประมาทค้าคนไทยในมาเลเซีย คำก็ไม่อาจร้องขอให้ลงโทษ แดงตามมาตรา ๓๒๖ ได้ เพราะความผิดตามมาตรา ๓๒๖ มิได้ระบุไว้ในมาตรา ๘
- ความผิดตามมาตรา ๘ ไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นความผิดตามกฎหมายของประเทศที่ความผิดนั้นได้เกิดขึ้นหรือไม่
- ฎ. ๔๕๘/๒๕๐๓ ความผิดฐานลักทรัพย์และรับของโจรซึ่งคนไทยทำขึ้นในต่างประเทศ นั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘ มิได้มีข้อความกำหนดให้โจทก์จำต้องนำสืบว่า จะต้องเป็นการกระทำที่กฎหมายในต่างประเทศบัญญัติว่าเป็นความผิด ทั้ง ความผิดทั้งสองฐานนี้ก็ได้มีบัญญัติไว้ใน มาตรา ๘ (๘) (๑๒) แล้วฉะนั้นถึงแม้ความผิดทั้งสองฐานนี้จะเกิดใน ต่างประเทศ โจทก์ก็ไม่จำเป็นต้องนำสืบว่าความผิดดังกล่าว เป็นความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศนั้น ๆ ด้วย

• **มาตรา ๙**

- เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยกระทำความผิด ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ นอกพระราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร
- “เจ้าพนักงาน” หมายถึง บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน หรือ บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ว่าจะเป็นประจำหรือชั่วคราวหรือชั่วคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ (มาตรา ๑(๑๖) แก้ไขในปี พ.ศ. ๒๕๕๔)
- เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทย ไม่จำกัดสัญชาติ จึงอาจไม่ใช่คนไทยแต่ได้รับแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐให้ทำหน้าที่ในต่างประเทศ
- มาตรานี้เอาผิดเฉพาะตัวเจ้าพนักงานที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการเท่านั้น ไม่รวมถึงบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าพนักงาน หรือเจ้าพนักงานอื่นที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในการนั้นซึ่งร่วมกระทำหรือสนับสนุนการกระทำความผิดนั้น
- การลงโทษตามมาตรา ๙ ไม่ต้องมีกรรโทษเหมือนมาตรา ๔

- มาตรา ๑๔๗ เจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใดเบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย
- มาตรา ๑๔๘ เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจงใจเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น
- มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน..... เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่
- มาตรา ๑๕๗ เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต
- มาตรา ๑๕๘ เจ้าพนักงานทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น

• คำถาม

- นายสมานเป็นข้าราชการสถานทูตไทยประจำประเทศเซเนกัล เขียนจดหมายถึงเพื่อนประเทศไทยว่านางสมรข้าราชการอีกคนหนึ่งของสถานทูตเป็นผู้กับคนขับรถของสถานทูต ดังนี้ นายสมานจะต้องถูกลงโทษฐานหมิ่นประมาทในราชอาณาจักรเพียงใดหรือไม่

• คำตอบ

- การกระทำผิดในสถานทูตไทย ณ ต่างประเทศ มิใช่การกระทำผิดในราชอาณาจักร เพราะสถานทูตไทยในต่างประเทศไม่ใช่ราชอาณาจักรไทยตามมาตรา ๔ แต่โดยผลแห่งการกระทำที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำความผิดให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักร ถือได้ว่านายสมานได้กระทำความผิดในราชอาณาจักรตาม ป.อ.มาตรา ๕ จึงลงโทษนายสมานฐานหมิ่นประมาทในราชอาณาจักรได้
- (เปรียบเทียบกับ ฎ.๖๕๙๓/๒๕๕๙)

• ตัวอย่าง

- เจ้าพนักงานได้รับแต่งตั้งจากทางราชการให้ไปซื้อสินค้าในต่างประเทศ แต่เจ้าพนักงานผู้นั้นได้รับสินบนจากพ่อค้าต่างประเทศ ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๙ โดยมีพ่อค้าคนไทยซึ่งเดินทางร่วมไปด้วยได้ร่วมกระทำความผิด แม้พ่อค้าคนไทยจะมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา ๑๔๙ ประกอบมาตรา ๘๖ ก็จะลงโทษพ่อค้าคนไทยในราชอาณาจักรตามมาตรา ๙ นี้ไม่ได้เพราะมิใช่เจ้าพนักงาน และจะลงโทษตามมาตรา ๘ ก็มีได้แม้จะมีการร้องขอให้ลงโทษจากรัฐบาลไทยเพราะความผิดตามมาตรา ๑๔๙ มิได้ถูกระบุในมาตรา ๘ ในกรณีนี้คงลงโทษในราชอาณาจักรได้เฉพาะเจ้าพนักงานนั้นเท่านั้นตามมาตรา ๙
- แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าการรับสินบนได้กระทำการบนอากาศยานไทยซึ่งกำลังบินอยู่นอกราชอาณาจักร เช่นนี้ ต้องลงโทษเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๔๙ โดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคสอง

• คำถาม

- นายชัยคนไทยเป็นลูกจ้างมีหน้าที่ขับรถยนต์ของสถานทูตไทยในประเทศปานากัว นายเด่นเป็นข้าราชการประจำสถานทูตไทยมีหน้าที่รับเรื่องการขอยานพาหนะและกรอกข้อความในใบสั่งข้อมอเตอร์เพื่อเสนอนายเก่งอุปทูตลงลายมือชื่อในใบสั่งข้อมอเตอร์ นายเด่นใช้นายชัยขับรถของสถานทูตไปส่งของส่วนตัวของตนที่สนามบิน นายชัยขับรถด้วยความประมาททำให้รถยนต์เสียหายโคมไฟหน้ารถหลุดจึงลักเก็บเอาไว้เป็นของตน นายชัยแจ้งให้นายเด่นทราบเพื่อให้ออกไปสั่งข้อมอเตอร์ นายเด่นเกรงว่าผู้บังคับบัญชาจะรู้ว่าตนใช้ให้นายชัยนำรถทางราชการไปใช้ส่วนตัว จึงนำใบสั่งข้อมอเตอร์มากรอกข้อความว่ารถเกิดอุบัติเหตุในระหว่างปฏิบัติราชการแล้วลงลายมือชื่อนายเก่งปลอมในใบสั่งข้อมอเตอร์เสียเอง แต่ยังไม่ทันได้มอบให้นายชัย นายเก่งทราบเรื่องทั้งหมดเสียก่อน ต่อมานายชัยและนายเด่นถูกส่งตัวกลับมายังประเทศไทย นายเก่งเดินทางกลับมายังประเทศไทยแล้วได้แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่นายชัยและนายเด่น ให้วินิจฉัยว่านายชัยและนายเด่นมีความผิดฐานใด และต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

• คำตอบ

- การที่นายชัยซึ่งเป็นลูกจ้างของสถานทูตไทยลักเอาโคมไฟหน้ารถไปเป็นของตนโดยทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ นายจ้างตามมาตรา ๓๓๕(๑๑) ซึ่งเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๘) นายชัยคนไทยเป็นผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร นายเก่งอุปทูตเป็นผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษ นายชัยต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (ก) และวรรคสอง (๘) และการที่นายชัยมีหน้าที่เพียงขับรถยนต์ ไม่ได้มีหน้าที่ในการรักษาทรัพย์ การลักเอาโคมไฟหน้ารถไปจึงไม่มีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่รักษาทรัพย์ เบียดบังเอาทรัพย์เป็นของตนโดยทุจริต ตามมาตรา ๑๔๗
- ส่วนนายเด่นเป็นข้าราชการสถานทูตไทย จึงเป็นเจ้าพนักงานของรัฐบาลไทย กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่ในการทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสาร ด้วยการปลอมลายมือชื่อนายเก่ง จึงมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปลอมเอกสารตามมาตรา ๑๖๑ และมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริตตามมาตรา ๑๕๗ ด้วย เมื่อการกระทำของนายเด่นได้กระทำนอกราชอาณาจักรอันเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ นายเด่นจึงต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- นอกจากนี้การที่นายเด่นปลอมลายมือชื่อนายเก่งอุปทูตไทยในเอกสารใบสั่งซ่อมรถยนต์ ซึ่งเป็นเอกสารราชการ ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน จึงมีความผิดตามมาตรา ๒๖๕ อันเป็นความผิดที่ระบุไว้ใน มาตรา ๘ วรรคสอง (๒) นอกราชอาณาจักร นายเก่งผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษแล้วตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (ก) นายเด่นจึงต้องรับโทษตามมาตรา ๒๖๕ ในราชอาณาจักร

ผลคำพิพากษาในต่างประเทศ

- **มาตรา ๑๐**
- ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักรซึ่งมีความผิดตามมาตราต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา ๗(๒) และ (๓) มาตรา ๘ และ มาตรา ๙ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า
- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว
- ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

- หากความผิดที่กระทำนอกราชอาณาจักรนั้นเป็นความผิดตามมาตรา ๗ (๑) (ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๙) และ ๑/๑ (ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕/๑ ถึงมาตรา ๑๓๕/๔) และความผิดตามมาตรา ๗ (๒ทวิ) (ความผิดเกี่ยวกับเพศตามมาตรา ๒๔๒, ๒๔๓) ศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้นั้นจะได้รับโทษมาแล้วจนครบถ้วนตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นความผิดร้ายแรง ถือเป็นข้อยกเว้นหลัก "บุคคลจะไม่ถูกพิจารณาคดีซ้ำสองในความผิดเดียว"
- ฎ. ๔๙๐๑/๒๕๕๕ ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษจำเลยข้อหาค้าประเวณี แต่คดีนี้จำเลยกระทำความผิดข้อหาเป็นธุระจัดหาซึ่งบุคคลใดเพื่อการอนาจารและเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีเป็นคนละข้อหากัน และการกระทำต่างกันการห้ามมิให้ลงโทษจำเลยในราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๐ ต้องเป็นการลงโทษเพราะการกระทำเดียวกันคือ เมื่อลงโทษข้อหาใดในต่างประเทศแล้วจะลงโทษข้อหาเดียวกันซ้ำในราชอาณาจักรอีกไม่ได้ ดังนั้นคดีนี้ย่อมลงโทษจำเลยได้

• มาตรา ๑๑

- ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว
- ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า
 - (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุด ให้ปล่อยตัวผู้นั้น
 - (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

- ในกรณีที่รัฐบาลไทยร้องขอ หากศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นรับโทษจนพ้นโทษแล้ว จะลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรอีกไม่ได้ แต่ถ้าศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นยังมีโทษอยู่เพราะหลบหนี ศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรอีกได้
- ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศจนพ้นโทษแล้วโดยที่รัฐบาลไทยไม่ได้ร้องขอ กรณีศาลไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรได้
- ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศแต่ยังไม่พ้นโทษ ไม่ว่าจะรัฐบาลไทยจะร้องขอให้ลงโทษหรือไม่ ศาลไทยยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรได้ โดยจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ลงโทษเลยก็ได้ โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

• คำถาม

- นายซิงค์คนสัญชาติอินเดียโดยสารเครื่องบินสายการบินชั้นประหยัดของสายการบินแอร์อินเดียเพื่อเดินทางจากประเทศอินเดียมายังประเทศไทย ระหว่างที่เครื่องบินอยู่น่านฟ้าในทะเลหลวง นายซิงค์ได้แอบไปนั่งในชั้นธุรกิจ นางสาวสวยแอร์โฮสเตสคนสัญชาติไทยเห็นจึงขอให้กลับไปนั่งในที่เดิม นายซิงค์ไม่พอใจจึงใช้มีดทำร้ายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัส นายซิงค์กับต้นคนสัญชาติอินเดียเข้าไปห้าม นายซิงค์กำลังโมโหได้ใช้มีดกรีดเลือดของนายซิงค์ขาดแล้วเดินกลับไปนั่งในที่เดิม เมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้ว นางสาวสวยและนายซิงค์ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ ต่อมานายซิงค์ถูกฟ้องฐานทำร้ายร่างกายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัสตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๗ และฐานทำให้เสียทรัพย์ของนายซิงค์ตามมาตรา ๓๕๘ ดังนั้น นายซิงค์จะถูกลงโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่

คำตอบ

- นายซิงคีใช้มีดทำร้ายร่างกายนางสาวสวยได้รับอันตรายสาหัสในเครื่องบินของสายการบินแอร์อินเดียระหว่างบินอยู่เหนือ น่านฟ้าในทะเลหลวง เป็นกรณีที่นายซิงคีกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร เมื่อนายซิงคีผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และนางสาวสวยเป็นคนไทยซึ่งเป็นผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ขอให้ลงโทษแล้ว อีกทั้งความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้รับอันตรายสาหัสเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ (๕) ดังนั้น นายซิงคียอมอุกฉกร์โทษในราชอาณาจักรได้ โดยอาศัยมาตรา ๘(๒)(๕)
- การที่นายซิงคีใช้มีดกรีดเสื้อนายชั้นขาด แม้จะเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ อันเป็นความผิดที่ระบุใน มาตรา ๘ (๑๓) ก็ตาม แต่นายชั้นผู้เสียหายเป็นคนต่างด้าว จึงถือไม่ได้ว่าคนไทยเป็นผู้เสียหาย กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา ๘ (ข) ที่นายซิงคีจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร (ข้อสอบสมัย ๕๒)

คำถาม

นายเอก นายโท นายตรี และนายจัตวา กับพวกร่วมวางแผนการปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นายเอกใช้บ้านของตนเป็นที่วางแผนและจัดหาอาวุธปืนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปล้นทรัพย์แต่ไม่ได้ไปร่วมปล้นทรัพย์ด้วย นายโทเป็นคนขับเรือพาพรรคพวกเข้าไปในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรอรับพรรคพวกหลังจากได้ปล้นทรัพย์แล้ว นายตรีและนายจัตวากับพวกร่วมกันใช้อาวุธปืนปล้นทรัพย์สำเร็จ แล้วพากันหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย

- ให้วินิจฉัยว่า นายเอก นายโท นายตรี และนายจัตวา จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่ เพียงใด

คำตอบ

นายตรีและนายจัตวากับพวกร่วมกันปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และความผิดฐานปล้นทรัพย์เป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๙) และผู้กระทำความผิดเป็นคนไทย ตามมาตรา ๘ (ก) หากรัฐบาลของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือผู้เสียหายร้องขอให้ลงโทษ นายตรีและนายจัตวาก็จักต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- สวรินนายเอกแม้มิได้ร่วมปล้นทรัพย์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแต่ได้ร่วมวางแผนและจัดหาอาวุธปืนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปล้นทรัพย์ เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกที่กระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๖
- ส่วนนายโทมิได้ร่วมปล้นทรัพย์แต่ได้ร่วมวางแผนและเป็นคนขับเรือพาพรรคพวกเข้าไปในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรอรับพรรคพวกหลังจากได้ปล้นทรัพย์แล้ว เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือความสะดวกแก่นายตรีและนายจัตวากับพวกในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ก่อนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๖
- นายเอกและนายโทเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นกระทำความผิดซึ่งการสนับสนุนได้กระทำในราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่งต่อเมื่อสามารถลงโทษตัวการในราชอาณาจักรได้เสียก่อน หากไม่สามารถลงโทษตัวการในราชอาณาจักรแล้วก็ไม่อาจลงโทษผู้สนับสนุนภายในราชอาณาจักรได้ และกรณีที่คนไทยเป็นผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร มาตรา ๘(ก) มีเงื่อนไขว่า ศาลจะลงโทษนายตรีและนายจัตวากภายในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อรัฐบาลแห่งประเทศซึ่งความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษเท่านั้น หากรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดเกิดหรือผู้เสียหายไม่ได้ร้องขอให้ลงโทษแล้ว ศาลจะลงโทษนายตรีและนายจัตวากภายในราชอาณาจักรไม่ได้ และจะมีผลทำให้ไม่สามารถลงโทษนายเอกและนายโทได้เช่นกัน

• คำถาม

นายเอกกับนายตันคนไทยได้รับทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอินเดียด้วยกัน ขณะอยู่ที่ห้องผู้โดยสารขาออกที่สนามบินประเทศอินเดีย นายเอกกับนายตันมีปากเสียงกัน นายเอกถือโอกาสล้วงเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อของนายตันไป ๕,๐๐๐ บาท นายตันโกรธมาก เมื่อเดินทางกลับมาถึงประเทศไทย นายตันยังโกรธอยู่จึงไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนว่านายเอกขกตยตนจนได้รับอันตรายแก่กายแล้วยังลักเอาเงินของตนไป ๕,๐๐๐ บาท ที่สนามบินอินเดียอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ นายเอกและนายตันจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรได้หรือไม่อย่างไร

• คำตอบ

• นายเอกล้วงเอาเงินจากกระเป๋าเสื้อของนายตันไป เป็นการลักทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๔ เมื่อกระทำความผิดที่สนามบินประเทศอินเดีย เป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ วรรคสอง (๘) และผู้กระทำความผิดเป็นคนไทย ตามมาตรา ๘(ก) เมื่อนายตันผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่นายเอก นายเอกต้องรับโทษในราชอาณาจักร

- ส่วนการที่นายต้นไปแจ้งความร้องทุกข์ว่าตนถูกชกต่อยและถูกเอาเงินไป อันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งเป็นความเท็จ การกระทำของนายต้นเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาเพื่อแกล้งให้นายเอกได้รับโทษในความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ นายต้นจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๒, มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง และเมื่อความผิดฐานชิงทรัพย์มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป นายต้นจึงมีความผิดตามมาตรา ๑๘๑(๑) ด้วย นายต้นกระทำความผิดในราชอาณาจักร จึงต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง